

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 3

89. ÅRGANG

12. FEBRUAR

1 9 7 7

Fortiden
i våre hender

(SIDE 2)

Rafael-kopien
i Domkirken

(SIDE 5)

Livet
som balansekunst

(SIDE 7)

Fortiden i våre hender

BEVARE, ELLER RESTAURERE?

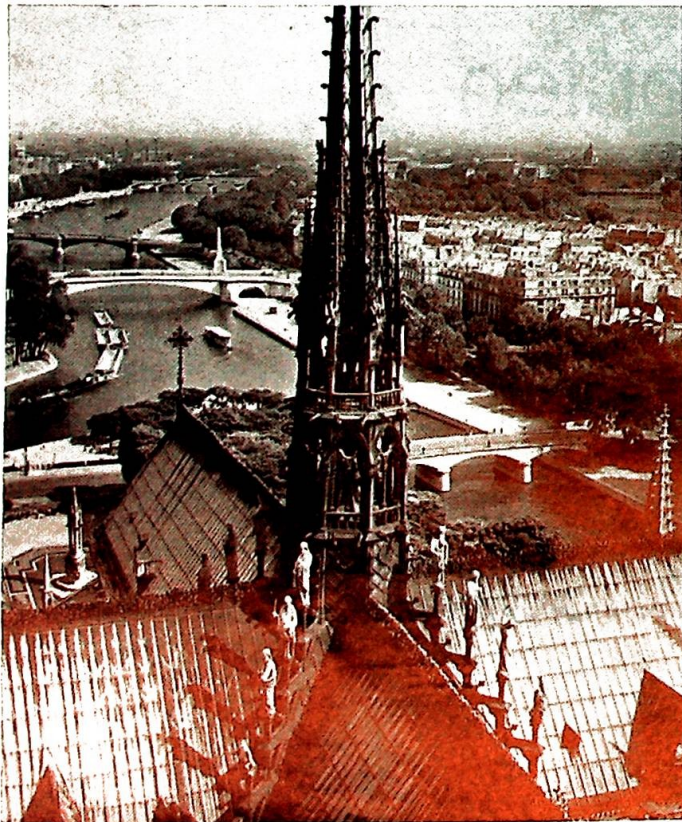
Restaureringsdebatten er som sprogstriden. Den blir aldri gammel. Den interesserer alltid like intenst, avstedkommer de verste arrigheter og utløser de mest endeløse polemikker. Når skal vi, for å ta et enkelt eksempel, få fred for diskusjonen omkring Trondheim domkirkes sentraltårn? Akkurat den debatten er jo forøvrig bare en sen og forholdsvis uskyldig utløper at den store katedralstrid som tok til med arkitektene Schirmers og Christies arbeider vel tilbake i forrige århundre og som nådde sitt skjebnesvangre høydepunkt i konfrontasjonen mellom Macody-Lund og Prof. Nordhagen.

Men så er saken sjelden enkel. For den rene konserverings forkjempere

hadde det kanskje vært bedre om Schirmer og Christie aldri fikk legge sin restaurerende hånd på Nidarosdomen. Men hvor ville så vår praktfulle domkirke stått i dag? Det hadde vært et velkonservert fragment: Tverrskip, oktagon og skrudhus, med noen yttervegger til kor, og en rest av den opprinnelige vestfront. I sitt stille sinn er vel de fleste glad for at arkitekt Christie hadde mot nok — og kanskje en smule naivitet — så han kunne rekonstruere det tapte helt opp til det omstridte spir, og dermed gjenskape domkirken i dens opprinnelige praktfulle skikkelse. Og likevel når en ser godt på kapiteler og glassmalerier og blir vår de litt for påfallende reminisenser fra Lincoln og Chartres

kan en ikke la være å føle seg taknemmelig for alt domkirkens skjermende mørke *skjuler*. Mens en betraktning av den nåværende vestfront med sine ferske kongerekker og sitt usannsynlige rosevindu, får en til å lengte tilbake til den beskjedne men ekte rest som hadde overlevet århundreders ødeleggelse helt til restaureringen tok til. Med sin forvitrede klebersten og de par lønjestede statuer var den gamle vestfront et langt mer veltalende vitnesbyrd om fordums herlighet enn den utrolige visjon turistene konfronteres med i dag.

Hvor går så grensen? Den vil antagelig skifte fra tid til tid. I dagens Vest-Europa kan en trygt si at det er konserverings- i motsetning til restaurerings-synet som har triumferet. Langt fra å gjenskape og fornye, skal vi forsiktig *bevare* for ettertiden det vi har arvet fra tidligere tider. Men seiren er kommet sent og den er langt fra fullstendig. Det er bare å se hva de pengesterke araberne har gjort med Jerusalems tempelmoské for å nedkalle Allahs forbannelse over alle som vil gjøre det gamle nyere enn nytt. Slikt er forstemmende og vandalene er så visst ikke bare å finne utenfor Norges grenser. Riktignok har forholdene her hjemme når det gjelder restaureringspolitikk ikke vært så graverende som mange andre steder; vi har da heller ikke hatt så meget fra fortiden å bevare. Anderledes var det i det store europeiske utland der bygningskulturen er rik og ærverdig med tilsvarende meget som skulle reddes fra forfall. Så er også det nittende århundre, da en for alvor satte i gang med å «redde» fortidens store monumenter, blitt bokstavelig talt en kirkegård for de store katedraler og andre byggverk. Av og

Viollet-le-Ducs spir på Notre Dame.
Hva er ekte og hva er gjendiktning?

til fristes en til å si med Ruskin, *restoration is the worst form of destruction*. — Hva er nytt og hva er gammelt, hva er ekte og hva gjendiktning i Notre Dame, i Speyer, i St. Albans eller, for den saks skyld, i vår egen Nidarosdom? Av og til har en inntrykk av at det opprinnelige bygget med sin personlighet og karakteristiske uregelmessigheter, er flyktet for godt; dets sjel har forlatt sitt jordiske hylster og har etterlatt seg bare et dødt moment over det nittende århundres selvsikre restaureringsiver.

Dr. Stephan Tschudi Madsen er førsteantikvar ved vårt Riksantikvariat og har selv opsyn med adskillige restaureringsoppgaver her hjemme. Han er vel kjent med problemene som stilles. Hans bok *Restoration and Anti-restoration*, skrevet på engelsk, befatter seg med teorien bak restaureringsprosessen — dens *filosofi*. Det gjør Dr. Tschudi-Madsen vel å merke ikke ut fra en nåtidsanalyse, men som en historisk oversikt over restaureringstanken gjennom en hundreårsperiode. Han har valgt England som ramme for sitt studium og valget er ikke tilfeldig. Ingen steder i Europa, selv ikke i Frankrike, var restaureringsmanien så omfattende i forrige århundre. Det var da gotikken for alvor seiret på øyriket, og det er få gudshus, fra de store katedraler til den enkle landsbykirke som ikke har fått sitt utstyr av glørete glassmalerier, blanke gulvfliser, snirklede mesingutstyr og glinsende alabasteretabler.

Til gjengjeld er det heller ikke noe annet land som så tidlig har frembragt en så kraftig og veltalende reaksjon mot hardhendt restaurering. Milner og Pugin — begge representanter for den arkaiserende katolske tradisjon — Ruskin og Morris var formidable motstandere å slåss med. Særlig de to siste tordner med Kierkegaardsk profetånd mot kulturvandalene og mot tidens selvsikre overtagelse og forvandling av eldre tiders arv. «Restaurering innebærer den mest totale ødeleggelse som en bygning kan lide: En ødeleggelse som lev-

ner intet tilbake. I en så viktig sak skal vi ikke føre oss selv bak lyset. Det er *umulig*, like umulig som å oppreise de døde, å ville restaurere noe som en gang har vært stort og skjønt innenfor arkitekturen», skriver Ruskin. Det arkitekten har å gjøre er å konservere, ikke restaurere. Han skal reparere, der bygningens forfatning krever det, men heller ikke noe utover det. Han skal fremfor alt ikke la seg friste til å frisere bort senere vekst og tilføyelser: Renaissanceens kirkebenker, barokke alterskap, rokokko balkonger, for å fremskaffe det

ideale, stilrene og stendøde høygotiske kirkerommet korrekt i alle detaljer (kfr. Domkirken i Bergen, Vor Frue kirke, Trondheim). Bygninger lever og vokser, de ånder historie; tidens spor, alderdommens furer er livets verdighetstegn, og de må respekteres.

Dr. Tschudi Madsens studie er et eksempel på at historien nettopp gir oss syn og grep på det aktuelle. Problemstillingen er i grunnen nokså uforandret fra i går til idag, samtidig som en skal lete lenge etter folk som

(Forts. side 8.)

REDAKSJONELT:

BEVARE

Selv en alminnelig «bruker» av byen, uten spesielt skarpt syn for arkitektonisk skjønnhet, blir forstemt. På få år har Oslo fått et stort hotell på Aars og Voss skoles tomt («de» har plantet et kirsebærtre der det gamle sto, i håp om å få noe av atmosfæren tilbake), et postgiro-bygg som forrykker alle proporsjoner i den delen av byen, og universitetsbygg på Gaustad gård. Bergen har gitt seg et administrasjonsbygg som dreper det gamle rådhuset og bydelen Marken som skal bevares. Drammen kunne vel ikke vente at Holmen skulle forbli en bjerkeskog ved elvens utløp til fjorden, men var det nødvendig å gi hele byen preg av industriområde ved å bygge den svære siloen der, slik at alle får utsikt til den? Måtte broene ligge på kryss og tvers, over og under hverandre? Måtte den nyeste munne ut rett foran Frydenhaug gård, et av de få minner om dengang det var pent i Drammen?

Meningsytringer og protester fra alminnelige brukere av byene virker nytteløse. Resten av Hammersborg skole i Akersgaten — et stenkast fra redaksjonen — ble spist av en gravemaskin mens dette skrives. Man kan spørre seg selv hvilken virkning dette hadde på elevene ved Forsøks-gymnaset som holdt til der. Disse unge er vant til å være med på å ta avgjørelser. Sammen med studenter fra arkitekthøyskolen — en annen nabo — protesterte de iherdig og utholdende mot rivningen av skolen, som var ledd i en husrekke med menneskelige proporsjoner. Hva har de lært av hendelsen? Styrket den deres tro på at demokrati er en farbar vei når man skal gjennomføre det man tror på? Demokrati er ikke det eneste alternativ for unge av idag.

Postsparebanken skal leie kontorer i det nye huset på Hammersborg skoles tomt. SAS, Post, Universitet, Veivesen, kort sagt, statlige institusjoner i ledtog med kommunene er synderne denne gangen. Staten og kommunen, det skulle være oss alle, men hvem hører oss når vi ber om at byene skal bevares til glede for oss som bor i dem?

Bevare, fremfor å restaurere, er også den beste måte å behandle gamle kirker på, fremgår det av Ellert Dahls anmeldelse av Tschudi Madsens bok.

Bare surhet fra redaksjonen denne uke? Nei, en blomst til bygartnerne!

LITURGISKE NOTATER

ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

Peters stol.

I den gamle kalender var det to fester for Peters stol, den første 18. januar, den andre 22. februar. Etter konsilet er de to festene slått sammen til én, og dens tema er Peters stol som læremyndighet i Kirken. Vi er kommet i den merkverdige situasjon at det som skulle være et synlig tegn på Kirkens enhet, i stedet er blitt en kilde til splittelse mellom de kristne. For mange av dem er nettopp Peters stol, pavestolen, noe av det mest anstøtelige ved Kirken. Når vi katolikker allikevel feirer Peters stol med en egen fest, så skyldes det forvissningen om at denne stol er nødvendig i Kirken, at den fortsatt er enhetens garant. Dette mente allerede den hellige Cyprian, som var biskop i Kartago i 250-årene. I skriftet «Om den katolske kirkes enhet» skriver han blant annet:

«Etter oppstandelsen sier Kristus til Peter: «Vokt mine får». Det er på ham han bygger Kirken, og ham er det han gir i oppdrag å vokte fårene. Og selv om han gir alle apostlene den samme myndighet, opprettet

han bare én lærestol, og fastsatte dermed ved sin egen myndighet enhetens opphav og ordning. De andre var uten tvil likeverdige med Peter, men han gir Peter forrang (primatus), for at det skal bli klart at det bare er én Kirke og én lærestol. De er alle hyrder, men hjorden fremtrer som en enhet som voktes av alle apostlene i innbyrdes enighet. Den som ikke holder fast ved denne enheten med Peter — innbiller han seg at han holder fast ved troen? Den som vender ryggen til Peters lærestol, på hvilken Kirken er grunnlagt — mener han fortsatt at han er i Kirken?»

Askeonsdag.

Askeonsdag innleder den egentlige fastetid, og er en av kirkeårets store botsdager. Dette var dagen da de som skulle gjøre bot, ble drevet ut av kirken, etter at det var blitt strødd aske på deres hoder. Dersom de ble funnet verdige til motta absolusjonen, fikk de komme tilbake til kirken skjærtorsdag.

Men ettersom den offentlige bot i stadig større utstrekning ble erstattet med privat skriftemål, også for de grove synder, fikk askeonsdagens riter en litt annen betydning. Allerede i det 11. århundre ble det alminnelig at ikke bare de som var idømt botsstraff, men hele menigheten, ble merket med askekorset. Dette ble tegnet på at man gikk inn i faste med det rette sinnelag: anger over syndene og vilje til å gjøre bot.

Askeonsdag ble alterskapene lukket og helgenbildene dekket til. Før messen ble asken innviet og bestemt med vievann, og deretter ble hele menigheten merket med aske på pannen eller hodet. Og asken var ikke bare et botstegn, men symboliserte også dette livs forgjengelighet. Derfor sa presten til hver enkelt: «Memento homo quia pulvis es et in pulverem reverteris» (Kom ihu, menneske, at du er støv, og skal vende tilbake til støv). Vår nåværende askeonsdagsliturgi går altså i hovedtrekk tilbake til 1000-tallet.

Men av en eller annen grunn er man mange steder redd for å nevne dette med støvet. I stedet sier man: «Vend om og tro på evangeliet», og utelater dermed hele forgjengeligheten. Kanskje skyldes dette at vi rygger tilbake for de gamles realisme i forholdet til liv og død, som liturgien taler så likefremt om. Asken og korset, det er den forgjengelige som tar sitt kors opp, og følger Herren i lydighet og troskap frem til oppstandelsens morgen. «Menneske, kom ihu at du er støv» er terskelen inn til Påskens jubelrop: «Kristus er oppstanden». I spennvidden mellom støvet og seiren over døden ligger hele evangeliet og hele det kristne liv. Det er her vi skal holde faste, så sant vi tror på evangeliet.

LITURGISK KALENDER

FEBRUAR:

13. 6. alm. søndag. Jeremias 17, 5—8; 1. Kor. 15, 12. 16—20; Luk. 6, 17. 20.—26.
14. Kyrillos, munk, og St. Methodios, biskop. Genesis (1. Mos.) 4, 1—15. 25; Mark. 8, 11—13.
15. Ferial. Gen. 6, 5—8; 7, 1—5. 10; Mark. 8, 14—21.
16. Ferial. Gen 8, 6—13. 20—22; Mark. 8, 22—26.
17. Ferial. Gen. 9, 1—13; Mark. 8, 27—33.
18. Ferial. Gen. 11, 1—9; Mark. 8, 34—39.
19. Ferial. Hebr. 11, 1—7; Mark. 9, 1—12.
20. 7. alm. søndag. 1. Samuels bok 26, 2. 7—9. 12—13. 22.—23; 1. Kor. 15, 45—49; Luk. 6, 27—38.
21. Peter Damianus, biskop og kirkelærer. Jesu Sirak 1, 1—10; Mark. 9, 13—28.
22. Festen for St. Peters lærestol. 1. Peter 5, 1—4; Matt. 16, 13—19.

FASTEN

23. Askeonsdag. Joel 2, 12—18; 2. Kor. 5, 20—6, 2; Matt. 6, 1—6. 16—18.
24. Ferial. 5. Mosebok 30, 15—20; Luk. 9, 22—25.
25. Ferial. Esaias 58, 1—9a; Matt. 9, 14—15.
26. Ferial. Esaias 58, 9b—14; Luk. 5, 27—32.

Rafael-kopien i Domkirken

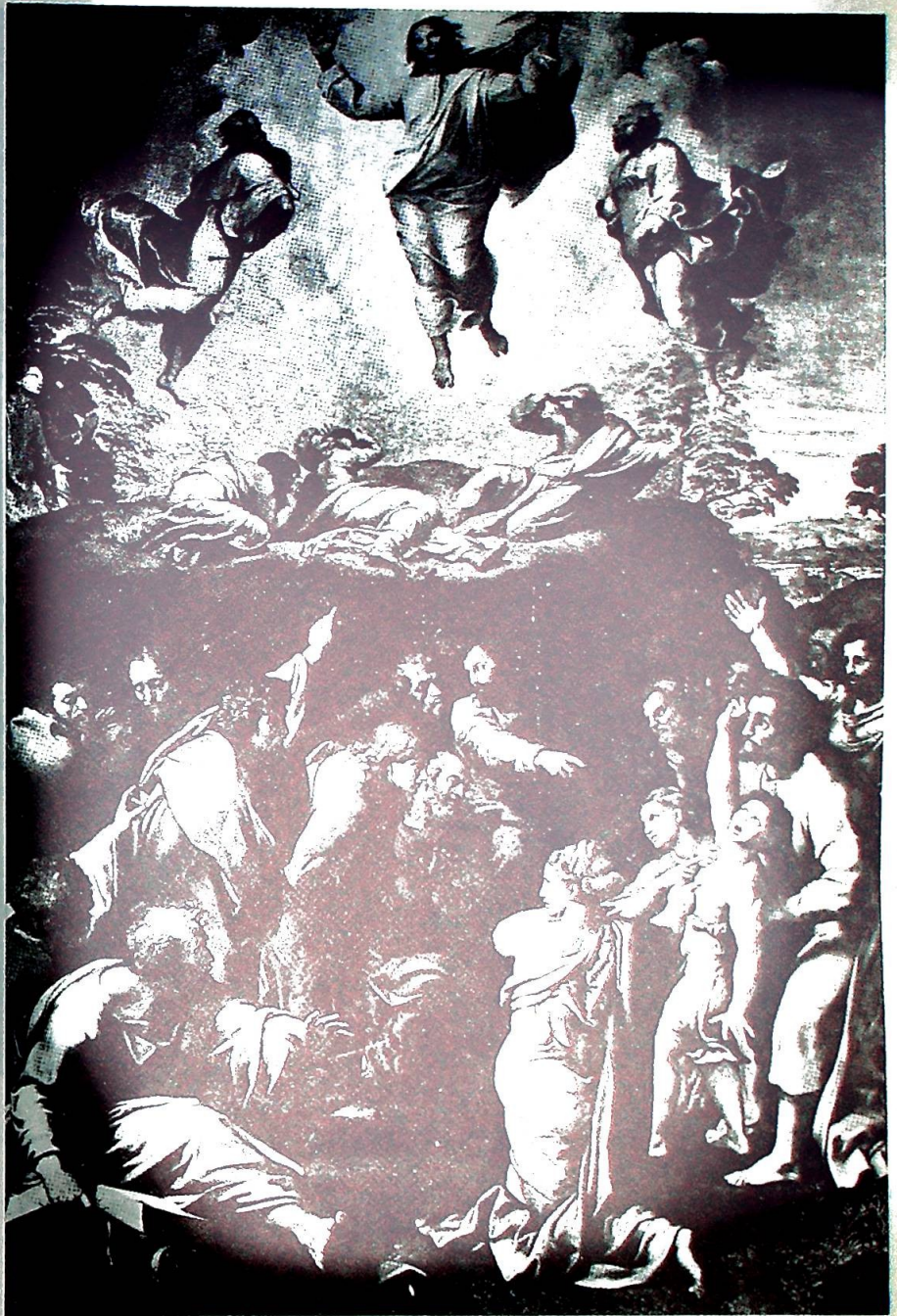
Da den berømte maler Rafael Sanzio døde på langfredag 1520, 37 år gammel, sto på et staffeli ved hans dødsleie hans siste, nesten fullendte maleri: den store altertavle som kardinal Giulio de' Medici hadde bestilt for sin domkirke i Narbonne. Det samme bilde ble båret foran kisten i begravelsesprosesjonen. Rafaels lærling, Giulio Romano, fullførte de siste detaljer i maleriet i nederste del. Tavlen består nemlig av to scener:

Øverst ser vi Kristus som viser seg forklaret i guddommelig herlighet på Tabor-fjellet, mens han samtaler med Moses og Elias om sin forestående lidelse og død på korset. Peter, Jakob og Johannes blir helt blendet og overveldet av guddommens åpenbaring.

Samtidig med Kristi åpenbaring på Tabor, skjedde der noe annet ved fjellets fot: Både Matteus i sitt 17. kap., og Markus og Lukas i kap. 9, forbinder forklarelsens beretning med fortellingen om den epileptiske, månesyke gutt; de ni andre apostlene blir anmodet om hjelp av den fortvilete far, men de kan ikke hjelpe, bare peke mot fjelltoppen: det er han, Jesus, som alene kan helbrede gutten. Når han så innfinder seg, sier han: «Alt er mulig for den som tror». Og Markus gjengir farens ydmyke svar: «Jeg tror, kom du min vantro til hjelp.» Og Jesus helbreder gutten.

Hele dramatikken i disse to parallelle scener uttrykkes i Rafaels mektige komposisjon. —

I 1850-årene ble både altertavle og Rafaels *nextsiste* altertavle, den såkalte sixtinske Madonna, — kopiert av en svensk malerinne, grevinne Sophie von Adlersparre. Mens hun arbeidet i Vatikanets pinakotek, kom pave Pius IX — den samme som forærte vår kirke tabernakelet! — inn i salen og underholdt seg med henne

om den katolske troslære, som hun allerede hadde begynt å sette seg inn i. Før hun forlot Roma, ble hun opp tatt som medlem i den katolske kirke, i kapellet til den tyske kardinal von Hohenzollern. Så hun kom tilbake til Stockholm med Rafaelkopiene i kofferten, som ny konvertitt. Hennes beskytterinne, den katolske dronning Josefine, erhvervet seg maleriene og forærte det ene, Madonna-bildet, til St. Olavs kirke i Christiania, mens det andre, Kristi forklaring, ble altertavle i St. Eugeniakyrka i Stockholm, helt til denne kirken i 1968 p. g. a.

byregulering måtte rives. Takket være våre svenske trosfellers gavmildhet, ble maleriet forært vår domkirke.

At det her nettopp har fått sin plass ved døpefonten, har en dyp symbolsk mening: Ved dåpen blir vi befridd fra mørkets makt og får del i Kristi lys og herlighet. Og overfor Guds herlige gave i dåpen kan vi passende gjenta bønnen til den besatte guttens far: «Herre, jeg tror, — kom du min vantro til hjelp!»

G. VRANKEN.

Fiat Lux

«Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam». (Innskrift på middelalderkirken St. Hubert i Troyes, Frankrike).

Arkitekturkritikk er sjelden vare, ikke minst i «St. Olav». Men den nyrestaurerte St. Olav Domkirke synes allikevel å være en omtale verd. Arkitekten, Thomas Thiis-Evensen, har tidligere i «St. Olav» (1975, ss. 320—323) redegjort for sine intensjoner, og hensikten med denne artikkel er derfor å undersøke om den ferdigrestaurerte kirke svarer til de forventninger man måtte få av arkitektens redegjørelse, eller rett og slett ved den nyhet at vår Domkirke skulle pusses opp! For det står ikke til å nekte at en messegang i den gamle St. Olav, med sitt kjøligblasse «mørkhvite» interiør og grelle vinduslys, hadde et visst innslag av bot. Og man måtte ofte minne seg selv på at det jo ikke er det ytre det kommer an på. Så ofte at det nok kunne distrahere under messen!

Når man nu derimot åpner kirkeporten, får man se et tindrende gyldent interiør. Dette gledelige førsteinntrykk forsterkes ved en nøyere rundgang i kirken. Den skildring av symbolfunksjoner, lys og farver arkitekten formulerer i sin analyse, er virkelig slått til, og det tjener derfor ingen hensikt å gjenta denne. Forandringene er bagatellmessige: gallerisøylene er sløyfet, døpefonten er flyttet til vestsiden og St. Olavsrelikvien tilbake til østsiden (under «Olavsvinduet»). Og vinduenes ytre farveløse vareglass er ikke sløyfet og erstattet med gyldent glass: det har vist seg unødvendig. De nye og vakre interiørfarver gjør tilogmed vindus-

lyset varmere enn før, selvom vinduene er uforandret! Et lyspoeng finnes også i våpenhuset: når vi kommer inn, ser vi først og fremst kirkeinteriøret gjennom glassdøren — ikke reflekser av utgangsdøren. Dette er oppnådd ved å mørkbeise dørens innside, samt ved å trekke våpenhusets belysning ut på sidene, over vievannskarene. Eksemplet er typisk for den vellykte behandling av lyset i kirken. For å sitere Le Corbusier: «Arkitektur er lys».

Når man slik gjennomgår arkitektur, må det presiseres at denne selv sagt ikke er et mål i seg selv. Men kirkeinteriøret skal være til hjelp for oss. Og da er det viktig at alt har en symbolmessig og estetisk samstemt utforming i det arkitektoniske hele. Et godt tegn på dette er at løsningen ikke kan tenkes annerledes, at det

som er gjort umiddelbart synes selvfølgelig og riktig, og at det derved ikke oppstår noe moment av distraksjon vekk fra det vesentlige. Denne gjennomførte helhet finner man i St. Olav — med én unntagelse, som nettopp fordi den er den eneste, desto mere skjærer i øynene: Salmenummerkassen med lystall, ikke planlagt av arkitekten.

Hva var galt med de vanlige tall på krok? De hang der hele tiden, og man hadde tid til å legge et merke ved de salmer som skulle synges. Nu derimot må man stadig nervøst kikke bort på kassen: glimter det snart til tro? Det er virkelig distraherende, og man tenker ufromme tanker, lite verdig tid og sted.

Bortsett fra dette er det intet å bemerke, men meget å gratulere med. St. Olav er sannelig en messe verd!

Livet som balansekunst

Med diktsamlingen *Linedanseren* har Jan Erik Rekdal vunnet et sikkert fotfeste blant unge norske lyrikere. Han er 25 år, katolikk, og underviser i irsk språk og litteratur ved Universitetet i Oslo. Debutboken *Vandring på verdens vestkyst* kom ut i 1975 og fikk gjennomgående meget god mottakelse. Den første samlingen henter sitt stoff fra det keltiske Irland, den inneholder dikt og gjendiktninger, og har i tillegg informerende prosatekster bindende det hele sammen. De presist busede inntrykkene og dikterens store kunnskaper om og kjærlighet til sitt emne gjør boken til en opplevelse. Dikterens vandring i dette forblåste, grønne og fuktige landskapet og hans møte med en tradisjonsrik folkekultur blir *leserens* vandring inn i en — for de fleste av oss — ukjent og fascinerende virkelighet. De fleste diktene vitner om modenhet og et særlig godt grep på det poetiske bilde. Metaforikken er frisk, slående.

Linedanseren har lite med Irland å gjøre. Kanskje det er derfor man i første omgang føler seg snytt — det poetiske univers her er ikke fremmedartet, temaene nærmer seg det sentrallyriske. *Linedanseren* virker mer anonym, den etterlater ingen fornemmelse av å ha vært gjest i fremmed land. Men så er jo heller ikke det noe kvalitetskriterium, så reaksjonen får stå for egen regning! *Linedanseren* konsentrerer seg særlig om problemet formidling, om uttrykksbehov på forskjellige livsplan. Første del er inspirert av Frans Widerbergs litografi «Budbringeren», fremstilt i tre fargevarianter, blå, gul og rød. Budbringeren kommer på line, men han er ikke ute etter å motta publikums hyllest for sine spenstige sprang. Han beveger seg horisontalt på en linje mellom to faste punkter,

Jan Erik Rekdal

og står vertikalt mellom himmel og hav. Hvert steg koster ham konsentrasjon og selvovertinnelse. Men han må videre, for «trår han feil / når aldri / ordet / fram.» Minste motstands vei er å snu, vende tilbake til konform sløvhets: «vender du tilbake / er veien kjent — / fortsetter du fram / går du inn i det ukjente — /».

Budbringeren, som er nødt til å finne sin individuelle rytme på linen og bli linedanser, avspeiler dikterens syn på menneskers kår: «høyt henger ditt livs line / stort er fallet / vid er flukten.» Det risikofylte og til syvende og sist ensomme ved livskampen blir trukket fram, men dette får sin pris i den skjønnhet budbringeren kan oppvise på sin line, dansen: *Linedanseren* / strekker armene ut / han kommer / i bølger / hans line / i sang». Når budbringeren har fullendt sin balansegang, trer han inn i en evighetssfære, der hav og himmel møtes og havet stiger, «lik puls som stilner / og puls som slår for første gang».

Annen del av *Linedanseren* bringer oss rett inn i norsk kulturliv, før og nå. Like mange kvinnelige som mann-

lige budbringere trer direkte fram. De bringer bilder (Halfdan Egedius, Frans Widerberg), toner (Eva Knardahl), scenekunst (Bjarne Andersen) og ord (Åse-Marie Næsse, Ragnhild Jølsen). Her blir diktene mer konkrete og løsslupne. Særlig er diktet om «tagentkokken» Eva Knardahl frodig og småburlesk, og humoren bobler når det er tale om scenekunstneren. Nå er det kanskje ikke så «in» å hylle navngitte kunstnere i dikt i dag, men mange har drevet med det — både Nils Collett Vogt og Profilgruppen . . .

Med tredje og siste del forlater Rekdal de benådede formidlere, kunstnerne, og begir seg inn i den nære virkelighet. Opplevelsene blir mer intime. For vi lever alle i kommunikasjon, hver på vår fasong. Formidling har egenverdi: «Likegyldig om du er svarberg / eller den som roper / uten berget / nådde ikke ropet fram / uten ropet / sto berget og tiet».

Den svakeste, tiggeren under Seimens broer (Le clochard) er en budbringer, en som varsler. Den utstøtte Josef vil samle lysstripene til fakler «for å vise veien til Benjamin / i dere som drepte meg». Budskapet mellom mennesker skaper nærhet og selvbekreftelse: «jeg får farge / jeg får form / i ditt nærvær». Samtidig viser dikteren hvordan nærvær i like høy grad må gjøre sinnet fritt og rette bevegelsen utover: «mine duvende båter / på vei ut fra havnene de hørte til / lys som morgensol / i deres lanterner / fiskere som aldri vender hjem / men blir til sanger / i min munn». Linjene er hentet fra det kresne «Våre Kyster», en av toppene.

Linedanseren er komponert som en helhet. Del én introduserer livskampen, midtdelen viser sider ved den høyt utviklede formidlingsevne, mens

(Forts. neste side)

(Forts. fra forrige side)

siste del tematisk forener kamp og budskap gjennom bilder av levet liv. Slik sett handler *Linedanseren* mer om vårt vanskelige liv enn om den kunstneriske skaperprosess — liv overordnes kunst. Viktige er de siterede ord av Poul la Cour: «At være Digter er ikke at gjøre et Digt, / men at finde en ny Maade at leve paa». Et par innvendinger som melder seg: Jeg synes at den tematiske enhet står litt på vippen i annen del (kunstnerportrettene), der kampen for budskapet kommer i skyggen av tilløpet til panegyrikk.

Og diktet «Til Søster» faller kanskje noe ut av helheten i siste del. Den formelle knapphet i første del kan stundom virke presset og på bekostning av klarheten i fremstillingen: «intet rop før fall / først fall / så rop». Disse versene mener jeg svekker den fine virkningen av foregående strofe: «dine skuldre har modne fruktens bue / de stunder / mot fall».

Men alt i alt gir *Linedanseren* mye fin lyrikkglede — og det i en bokhøst som teller ca. 90 lyrikknavn!

Jan Erik Rekdal:
LINEDANSEREN
Dreyer forlag 1976.

PILGRIMSFERD TIL STIKLESTAD MED SAMLINGS-DAGER PÅ SUND FOLKEHØGSKOLE 28/7—30/7.

I år vil det igjen bli arrangert samlingsdager på Sund, Innerøy i Nord-Trøndelag i forbindelse med Olsokfeiringen på Stiklestad. Stedet ligger vakkert til innerst i Trondheimsfjorden, og egner seg glimrende til samlingsdager i stillhet. Der finnes også gymnastikksal, svømmebasseng og stort friareal omkring.

Pris pr. døgn kr. 90,— for voksne. Familievennlig innkvartering. Nærmere opplysninger ved henvendelse til Jeanne Eirheim, Serinelystveien 42, 7000 Trondheim.

BEVARE LITURGISKE GJENSTANDER

Kommisjonen for Kirkekunst i Oslo Katolske Bispedømme, som består av Ørnulf Ranheimsæter, Finn Christensen, Liv Benedicte Nielsen og Thomas Thiis-Evensen, har sendt Biskopen et brev, hvor de ber om at liturgiske gjenstander ikke mer blir solgt på auksjon. «Gjenstander anvendt innenfor en gudstjenestelig sammenheng», skriver de, «antar selvsagt ingen magisk verdi. Slik sett er og forblir de *ting*. Det forhindrer ikke at Kirken, som med omhu og ærbødighet knytter disse ytre ting til sine hellige handlinger, selv er med på å bygge opp i sine troende en dyp venerasjon nettopp for de objekter den «helliger» gjennom årrekket av kultisk bruk. Det blir da for mange dypt uforståelig at de samme gjenstander som i liturgisk sammenheng håndteres med en slik ærefrykt, i neste nu kan fallbys og avhendes som rene varer».

Kommisjonen ber derfor om at alle gjenstander som tenkes solgt, blir vurdert av den, og at den får myndighet til å holde tilbake ting av kunstnerisk eller liturgihistorisk interesse. Disse bør så oppbevares i et sentralt magasin — med tanke på nye kirkebygg, eller et mulig liturgihistorisk museum.

Fortiden i våre hender

(Forts. fra side 3)

kunne uttrykke seg fyndigere om restaureringspolitikken enn forrige århundres giganter. Kampen foregår ennå i vårt nåtidsmiljø. Riktignok ikke så meget mot forkjempere for en overilet restaurering som mot de makter og myndigheter som vil fornye, sanere bort, kort sagt, ødelegge vårt tradisjonelle bymiljø og hvis grå sjel gleder seg når den ser motorveien bane seg gjennom Bakklandets fargerike trebebyggelse og betongblokkene reise seg midt i Rodeløkkens trivelige bomiljø. — *Bevare oss i alle fall for dem!*

Stephan Tschudi Madsen:
Restoration and Anti-Restoration.
Universitetsforlaget 1976.

HANS KÜNG TIL OSLO

Innbudt av Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo, kommer den sveitsiske, katolske teolog Hans Küng til Oslo 29. og 30. mars. Han vil holde to gjesteforelesninger over emnet «Gott, eine Projektion des Menschen?» Et seminar vil ha tema «20 Thesen zum Christsein»

Hans Küngs forskning har et økumenisk siktemål. Hans første internasjonalt kjente bok om rettferdiggjørelsen viste, at den gamle kontrovers mellom lutheranere og katolikker om rettferdiggjørelse ved nåde, i grunnen var en strid om ord, og at de to kirkers teologi egentlig stemmer over ens på dette punkt. Dette er alminnelig anerkjent idag.

Mer diskusjon ble det om Küngs «Ufehlbar?» (1970), hvor han tolker kirkens ufeilbarlighet dithen, at kirken godt kan ta feil når det gjelder dogmatiske formuleringer. Han mener også å kunne påvise at dette har hendt gjennom historien. Kristi løfter til kirken går, ifølge Küng, ut på at den ikke skal ta feil i sin sendelse og oppgave: å bringe mennesker til Gud. Küng tolker altså «ufeilbarlighet» som «indefektibilitet.»

Av Küngs øvrige bøker kan nevnes «Strukturen der Kirche» (1962) og «Die Kirche» (1967). Han er redaksjonsmedlem i det internasjonale teologi-tidsskriftet «Concilium» som utgis på flere språk.

«Kongregasjonen for troen» i Roma, som fører kontroll med det som presenteres som den katolske kirkes lære, er skeptisk til enkelte av Küngs teorier.

R. I. P.

Vår kjære medsøster
Sr. EVERDINA
(Johanna Brouwers)

døde i Holland 10 januar 1977,
64 år gammel.
Antonius-søstre.

HAMMERSBORG SKOLE

Elisabeth Nygård er elev ved Forsøksgymnaset som holdt til i Hammersborg skole. Hun forteller om rivingen og om elevenes reaksjon:

Hammersborg skole i Akersgaten 73 A ble påbegynt revet ved 19-tiden fredag 19.11.76. Bygningen hadde vært okkupert av diplomstudenter fra Arkitektthøyskolen, elever ved Forsøksgymnaset i Oslo, medlemmer av Hammersborg fritidsklubb og andre sympatisører. Politiet måtte tilkalles for å fjerne okkupantene, som alle ubelukkende ydet passiv motstand.

Da gamle Hammersborg skole ble revet, var det ikke bare

brukerne av huset som sørget. Mange forbigående vi pratet med fortalte at de selv hadde gått på skole i bygningen, og at rivingen «var det verste de hadde sett.»

Rivingen gikk mest ut over medlemmene av Hammersborg fritidsklubb, fordi de ikke hadde noe annet en Moelven-brakker å flytte til. Noen medlemmer mellom 8 og 11 år kjempet så inntest mot utflytting av lokalene at politiet brukte hester mot dem.

Det mest rystende ved aksjonen er at politiets voldsbruk er blitt dysset ned. Politiaksjonen var faktisk den største i Norge siden 2. verdenskrig.

Av Elisabeth Nygård

Forsøksgymnaset lever videre på Tøyenhagen, og arkitektstudentene har andre lokaler. Men landets eldste skolebygning er blitt offer for kommunens rivingspolitikk, selv om beboerne i strøket ville ha huset stående. 20 000 underskrifter fra byens borgere ble det heller ikke tatt hensyn til.

Det mest sørgelige ved det hele er at folk har gitt opp å kjempe for bevaring av verdier, fordi de ser at det ene huset etter det andre blir revet.

Men det er å håpe at Hammersborg-aksjonen skapte så mye motstand at bystyret vil tenke seg om atskillige ganger før de vedtar noe lignende igjen.

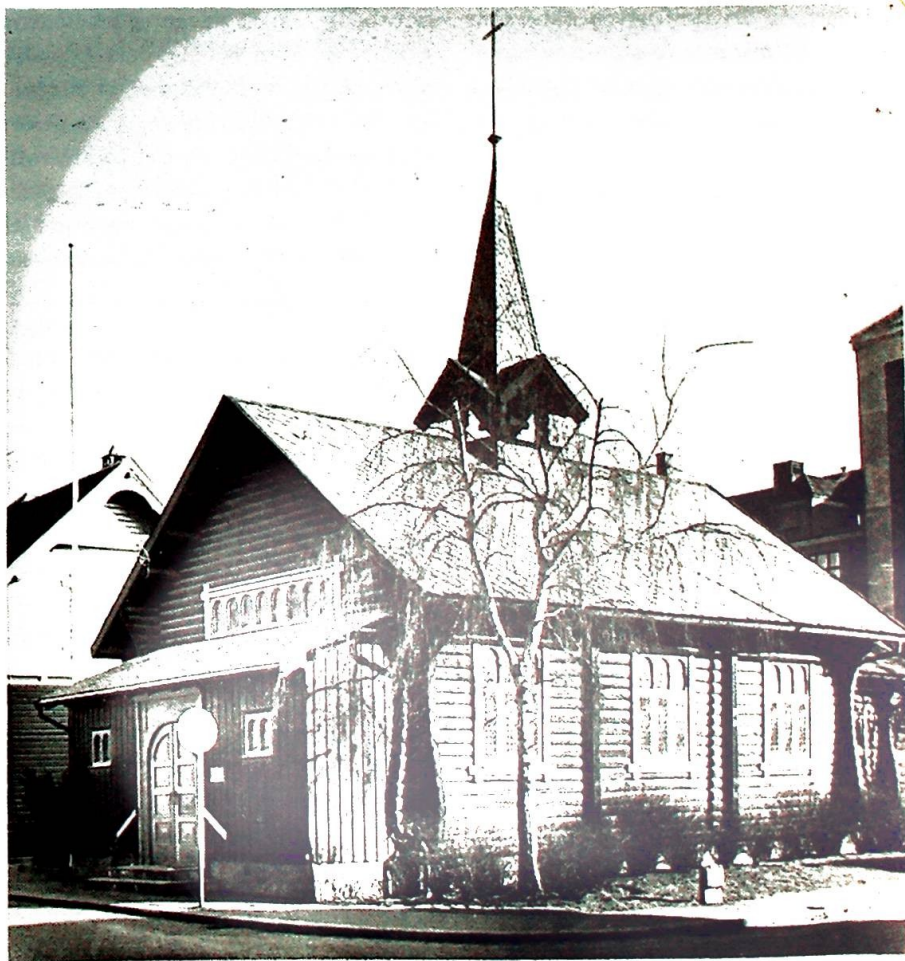
PARKERINGSPLASS KONTRA KIRKE I FREDRIKSTAD

Den katolske menighet i Fredrikstad har fått «nabovarsel», som i dette tilfelle går ut på at prestegården, muligens også St. Birgitta Kirke, skal rives for å skaffe parkeringsplass til personalet ved Sentralsykehuset.

Planene skal være utarbeidet av Østfold fylke, og Fredrikstad kommune og Sentralsykehusets styre forsikrer at det er ikke deres idé.

Det gamle Sankt Josephs Hospital i Fredrikstad, som ligger ved siden av kirken, er overtatt av Sentralsykehuset i Østfold. Dette skal utvide, men ikke i retning kirken. Prestegården foreslås revet, og kirken eventuelt flyttet, for å skaffe parkeringsplass. Kirken, en laftet bygning i «sveitser-stil», ble bygget i 1899.

Biskop Gran og representanter for den katolske menighet i Fredrikstad vil drøfte saken på et møte med Fredrikstads kommunale myndigheter i løpet av februar måned.

Katolsk-anglikansk enighet om autoritet i Kirken

En kommisjon med medlemmer fra den romersk katolske og fra den anglikanske kirke, — biskoper og teologer — har studert spørsmålet om autoriteten i kirken, og er kommet til enighet om at det er rimelig at det må være et primat i den fremtidige ene kirke, et primat som er universelt. «Den eneste stol som påberoper seg et universelt primat, og som har utøvet og stadig utøver en slik episcopé-tjeneste, er bispestolen i Roma, byen hvor Peter og Paulus døde. Det synes passende at et universelt primat, slik det er blitt beskrevet i denne teksten, skulle innehas av denne bispestolen i en fremtidig union (av anglikansk og romersk katolsk kirke).» (Dokumentet § 23.)

Teksten fortsetter: «Det vi her har skrevet vil si at det er enighet om myndighet i kirken, og særlig, om de grunnleggende prinsipper for primatet. Denne enighet er av grunnleggende betydning. Skjønt den ikke løser alle problemer om pavens primat, gir den et solid grunnlag å møte dem på. Det er når vi beveger oss bort fra disse grunnleggende prinsippene til de spesielle ting paven påberoper seg og til måten han utøver primatet på, at problemene oppstår. Disse kan vurderes som mer eller mindre viktige.» (24.)

Dokumentet regner så opp fire punkter hvor det stadig kunne være forskjeller i praksis:

a) Den tradisjonelle katolske måten å lese Peter-tekstene på, (Mt 16, 18, 19; Lukas 22, 31, 32; Johannes 21, 15—17) støtter det romerske primat, mer enn vanlig tolkning i andre kirker. Imidlertid synes heller ikke romersk-katolske eksegeter at det er nødvendig å holde fast på den tradisjonelle tolkning på alle punkter.

b) Det første Vatikankonsil i 1870 snakker om at paven er Peters etterfølger av «guddommelig rett». Det er ikke klart hva dette betyr. Hvis det betyr at biskopen av Romas primat er del av Guds plan for hele *koinonia*, det universelle samfunn av kristne, er det ikke nødvendigvis uenighet om det. Men hvis det dessuten skulle bety, at så lenge en kirke ikke er i kommunion med biskopen av Roma,

skulle den betraktes av den romersk katolske kirke som mindre enn fullt og helt en kirke, da ville det forbli en vanskelighet. For noen ville denne vanskelighet forsvinne ved at man oppretter kommunion med Roma, mens for andre ville denne tolkingen være et hinder for å opprette kommunion med Roma.

c) Anglikanerne finner det meget vanskelig å si at paven er ufeilbarlig i sin lære. Man må imidlertid huske, at læren om ufeilbarlighet er begrenset av meget stramme betingelser som ble formulert ved Det første vatikankonsil. Disse betingelsene utelukker tanken at paven kunne være et inspirert orakel som formidler ny

åpenbaring, eller som taler uavhengig av sine med-biskoper og av kirken, eller om ting som ikke angår tro og moral. For den romersk katolske kirke er pavens dogmatiske definisjoner fri for feil, når de fyller ufeilbarlighetens betingelser, men de uttrykker kirkens tro om spørsmål som angår åpenbaringen, mer eller mindre. Likevel skaper de siste Maria-dogmene vanskeligheter, for anglikanerne tviler på at det er mulig å definere disse som en vesentlig del av troens innhold.

d) Påstanden om at paven besitter umiddelbar og universell jurisdiksjon uten klar begrensning, er kilde til engstelse blant anglikanere, som frykter at slik er veien åpen for misbruk. Likevel var det Det første vatikankonsils hensikt, at pavens primat bare skulle tjene til å opprettholde, og aldri til å tære på, lokalkirkens strukturer. Den romersk-katolske kirke forsøker i dag å erstatte det 19. århundres juridiske synspunkt med en mer pastoral oppfatning av myndigheten i kirken. (24.)

Så sier dokumentet, at tross disse vanskeligheter, tror underskriverne, at den enighet som er oppnådd må få vidtrekkende følger. Under samtalen har deltagerne ofte selv vært forbauset over hvor nær de står hverandre. I tre dokumenter, om Eukaristien og om prestatjenesten, og nå om autoritet, har de forsøkt å komme bak de stivnede standpunkter. Vi har ofte med vilje brukt et annet vokabular enn det som ble brukt i tidligere polemikk, ikke for å omgå de virkelige vanskeligheter som forårsaket polemikken, men fordi dette sprogets følelsesmessige assosiasjoner ofte har tåkelagt sannheten. Når det gjelder det fremtidige forhold mellom våre kirker (den anglikanske og den romersk katolske), gir den doktrinale

(Forts. side 15.)

LIV BENEDICTE NIELSEN STILLER UT I SKIEN OG OSLO

Maleren Liv Benedicte Nielsen stiller ut malerier og grafikk i Kunstnerforbundet, Kjeld Stubs gate 3, Oslo i tiden 25 februar til 14. mars 1977.

Samtidig har hun utstilling i Skiens Kunstforening, Ibsenhuset, fra 24. februar til 6. mars 1977.

Liv Benedicte velger ofte motiver fra Assisi og Jerusalem, og gjerne samme motiv i gul eller blå versjon.

Liv Benedicte Nielsen er medlem av Kunstkommissjonen i Oslo Katolske Bispedømme.

SPØRRESPALTEN

Ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

KOMMUNION I HÅNDEN

«Jeg er en gammel mann, og har vanskelig for å venne meg til alle forandringene i messen. Jeg synes det gamle var langt bedre. Særlig reagerer jeg mot den såkalte kommunion i hånden, som jeg synes er en stor uskikk, og for meg virker det som manglende respekt for det hellige. Hva skal en slik forandring tjene til? Jeg synes det meste virker som forandring for forandringens skyld».

Misfornøyd pensjonist.

Ingen kan nekte Dem å motta kommunionen i munnen hvis De ønsker det. Den nye liturgien har intet forbud mot at kommunionen deles ut på den «gamle måten». Men når kommunionen i hånden anbefales, så er det ikke tilfeldig. Det var nemlig slik man kommuniserte i oldkirken.

Når konsilfedrene har forandret liturgien, så har de i de fleste tilfeller grepet tilbake til noe eldre i Kirkens tradisjon, som de samtidig mente ville tale klarere og sannere til vår tid. For å gi et eksempel på at det «nye» egentlig er noe meget gammelt, har jeg oversatt en tekst fra det 4. århundre. Den er hentet fra en innføring i de kristne mysterier, skrevet av den hellige Kyrillos, som var biskop i Jerusalem fra ca. 350 til 387:

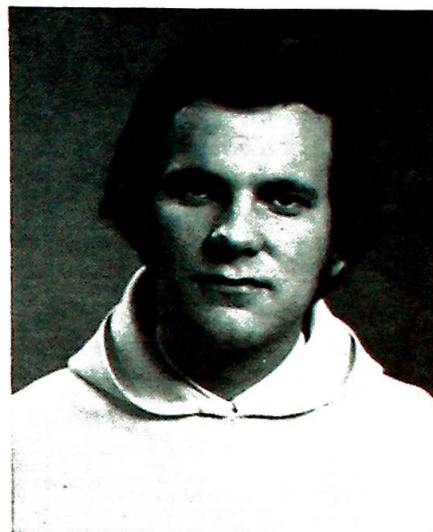
Etter å ha gitt en utførlig fremstilling av messens bønner og hellige handlinger, er Kyrillos kommet frem til selve kommunionen. Han skriver: «Deretter sier presten: «Det hellige for de hellige». Gavene på alteret er hellige, for den Hellige Ånd er kommet ned over dem; men også dere

er hellige, for dere har fått del i den Hellige Ånd. Derfor hører det hellige og de hellige sammen. Så sier dere: «En er Hellig, én er herre: Jesus Kristus»

Deretter kan dere høre kantoren innby dere til den hellige kommunion med en guddommelig sang: «Smak og se at Herren er god»

Når du nærmer deg, så gå ikke frem med utstrakte håndflater eller sprikende fingre. La din venstre hånd støtte opp under den høyre, for det er den høyre som skal motta Kongen. Motta så Kristi legeme i din hule hånd, i det du sier «Amen». La så dine øyne bli helliget ved synet av det hellige legeme, og ta det så, og se til at du ikke mister noe. Hvis du mister noe, så er det som om du mistet en av dine egne lemmer. Si meg: Hvis man hadde gitt deg noen små gullstykker, ville du ikke da ha tatt imot dem med den største omhu, og passet nøye på at ikke et eneste gikk tapt eller ble skadet? Bør du ikke da med enda større omhu ta imot det som er mere verdt enn gull og kostelige stener, slik at ikke en smule går tapt?

Når du har mottatt Kristi legeme, skal du gå frem til kalken med hans blod. Rekk ikke ut hendene, men bøy ditt hode som et tegn på tilbedelse og høyaktelse. I det du sier «Amen», skal du hellige deg med Kristi blod. Mens dine lepper ennå er fuktige, skal du stryke hendene over dem, og hellige dine øyne og din panne og de andre sansene. Og mens du venter på bønnen, skal du takke Gud som har funnet deg verdig til å motta slike store mysterier».

Slik kommuniserte man altså i Jerusalem i siste halvdel av 300-tallet, hvis vi skal tro det biskopen skriver. Det er tekster som denne som viser at Monseigneur Lefebvre og hans likesinnede er på villspor når de hevder at Kirken har brutt med sin egen tradisjon når den har forandret messens liturgi. Forandring er forresten ikke noe godt ord i denne sammenheng. Det er riktigere å tale om en fornyelse av gudstjenesten, for Kirken har grepet tilbake til noe gammelt og gitt det nytt liv.

De skriver at kommunion i hånden virker «som manglende respekt for det hellige». Legg merke til hvordan Kyrillos understreker sakramentets hellighet: «det hellige for de hellige». Men han understreker i sitt skrift at det er ikke de rene hender det kommer an på, men det rene hjerte. I evangeliet fortelles det at heller ikke Jesus var så nøye med håndvasken da han var gjest hos en fariseer.

La meg til slutt legge til at Kyrillos' tekst også er et korrektiv til enkelte katollikkers motvilje mot kommunion under begge skikkelser. Også dette var en selvfølge i oldkirken, og i vår tid blir det stadig mer alminnelig. Samtidig er det interessant å legge merke til at teksten også inneholder kimen til det som senere førte til en forandret praksis, nemlig frykten for at noe av det hellige skulle gå til spille.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: 19.00 9.30 19.00	— 11.00 —	
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00 —	
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 18.30	11.00 —	
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		9.30	
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.: 18.30 8.00	11.00	
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.: 19.00	11.00	
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	9.30		
<i>Florida kapell</i>	19.00		
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	
HAMAR: <i>St. Torfjans kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.: 18.00	11.00	
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.: 18.00 9.00	11.00	
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.: 18.00	10.00	
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—		
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45	
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30 9.30	10.45	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —	
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehem</i> , Jernbanegt. 29		11.00	
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	19.30	11.00	
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomveien 47, tlf. 81 783	8.00	—	
BODØ: <i>St. Eystens kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82		18.30	
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		11.00	

Kongregasjonen for troen taler mot ordinasjon av kvinner

Kongregasjonen for troen i Roma har nylig sendt ut et offisielt dokument, hvor den taler mot ordinasjon av kvinner.

«Kongregasjonen for troen finner det nødvendig å minne om at kirken, i troskap mot Herrens eksempel, ikke betrakter seg bemyndiget til å ordinere kvinner til prest.» Til tross for den smerte standpunktet kan volde, mener Kongregasjonen for troen, at dokumentets positive innhold vil bli tydelig med tiden, i det forståelsen av kvinners og menns respektive roller vil fordypes.

Dokumentene henviser så til den kristne tradisjon, til østkirkenes praksis, til Kristi holdning, og til teologien om preste-tjenesten, som alle taler mot ordinasjon av kvinner. Likestil-

lingsproblematikken har ingen ting med saken å gjøre, sier dokumentet, fordi kirken er et samfunn av en annen orden enn alle andre, og de krav som kan gjøres gjeldende på andre områder, har ingen tyngde når det gjelder sakramentene.

Teksten avsluttes slik: Kirken ønsker at kristne kvinner skal bli fullt oppmerksomme på deres sendelses storhet; idag er deres rolle av største viktighet, både for at samfunnet skal fornyes og humaniseres, og for at de troende skal gjenoppdage kirkens sanne ansikt.

Dokumentet er offentliggjort i januar 1977, men datert og godkjent av paven den 15. oktober 1976, på festen for kirkelæreren Theresa av Avila.

Nyheter

DEN AUGSBURGSKE KONFESJON MENT SOM EN KATOLSK UTTALELSE

Augsburg, 6. januar (KNA). Den katolske teolog professor Dr. Heinrich Fries har utviklet overraskende perspektiver for det økumeniske arbeids fremtid. I et intervju med Augsburg-tidsskriftet «Weltbild», stilte Dr. Fries, som er president for «Institutt for fundamentalteologi og økumenisk teologi» ved Universitetet i München, seg positivt til tanken om å gjøre den Augsburgske konfesjon fra 1530 til grunnlag for økumenisk sam-

arbeid. De protestantiske geistlige i Tyskland må bekjenne seg til dette skriftet.

Ifølge Fries var Confessio Augustana et forsøk på å overbevise riksdagen i Augsburg i 1530 om at reformatorenes bestrebelse gikk ut på å fornye den katolske kirke. De hadde på ingen måte til hensikt å grunnlegge en ny kirke. De ville bare gjøre sitt anliggende tydelig, og påpekte praktiske misforhold, som måtte rettes på. «Prominente katolske kretser», deriblant stemmer fra det romerske Enhetssekretariat, har pekt på — med henblikk på tekstens kommende jubileum, — at «Confessio Augustana er ment som en katolsk uttalelse», og derfor kan tjene som grunnlag for dagens økumeniske arbeid.

Nyheter

MOTSTANDERE AV USA'S KRIG I VIETNAM KRITISERER HANOI
Washington, 14. januar (KNA). Tre amerikanske biskoper, brødrene Dan og Phil Berrigan, og protestsangerinnen og pasifisten Joan Baez er blant underskriverne av et brev som anklager kommunistregimet i Hanoi for alvorlig krenkelse av menneskerettighetene. Brevet er overrakt Viet-Nams FN-observator Dinh Ba Thi. Viet-Nams fengsler, skoler, er fulle av folk som er fengslet på grunn av sin religiøse eller politiske overbevisning. Det skal være 300 000 av dem. Den Vietnamesiske regjeringens politikk er en stor

skuffelse for dem som håper at maktovertagelsen ikke skulle føre til blodbad, men til et eksempel på forsonlighet og toleranse, heter det i brevet, som Hanoi ennå ikke har svart på. Blant underskriverne er biskopene John Dougherty, Newark, Carroll Dozier, Memphis, og Thomas Gumbleton, Detroit.

Disse var blant de fremste motstandere av USA's militære engasjement i Viet-Nam.

KARDINAL TARANCON MOT DE HØYRE-RADIKALE PARTIER

Madrid, 10. januar (KNA). Presidenten for den spanske bispekonferanse, kardinal Tarancon har erklært at medlemskap i totalitære, høyre-radikale partier er uforenlig med kristendommen. I tidsskriftet «Iglesia en Madrid», fastslo kardinalen at diktatur, totalitære regimer

og voldsanvendelse er umenneskelig, og følgelig ikke kristent. Kardinalen, som allerede tidligere har fordømt kommunismen, oppfordret spaniere til å oppgi revansje-tanker og å sammen bygge opp et nytt demokratisk liv på grunnlag av rettferd og fred.

NYTT FORHOLD KIRKE—STAT OGSÅ I SPANIA

Madrid, 6. januar (KNA). I løpet av januar begynte forhandlinger om et nytt konkordat mellom Spania og den katolske kirke. Partene har allerede utarbeidet utkast til et nytt konkordat.

Aktenskap och familj i kristen belysning. Rapport från den officiella luthersk-katolska samtalsgruppen i Sverige, kr. 31,50.
Christofer Klasson: Ortodokse Kyrkan, kr. 69,50.
De Apostoliska Fäderna, kr. 46,50.
Katolska Ordnar och Kloster, kr. 31,—.

Karismatisk litteratur:

New Heaven? New Earth?. An encounter with Pentecostalism, kr. 27,50.
Gelpi: Pentecostalism, kr. 28,—.
Ramsey, Terwilliger, Allchin: The Charismatic Christ, kr. 11,—.
Suenens: A New Pentecoste?, kr. 33,50.
» Une Nouvelle Penteôte?, kr. 57,20.
Le Renouveau Charismatic, kr. 19,60.

Gregorianske plater fra Decca, LP à kr. 57,50:

La Baptême du Seigneur — Chœur des Moniales de l'Abbaye Notre-Dame d'Argentan.
Anthologie Gregorienne — l'Abbaye de Solesmes Kyriale, Prières Liturgiques Anciennes — l'Abbaye de Solesmes.
La Messe de la Sainte-Trinité, Les Sanctus du Kyriale — l'Abbaye Notre-Dame d'Argentan.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48
Åpent kl. 9-16, lørdager kl. 9-13

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Oslo
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt	}	Oslo
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Arendal
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Bergen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hamar
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hamar
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tromsø
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

FREDRIKSTAD**EDVARDESEN & NORHEIM A/S**

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056
FREDRIKSTAD

**Av
pressen**

Ingen enhet uten katolikken.

Foruten den Bønneuken for Kristen enhet som den katolske kirke tar del i, arrangeres i Norge en annen bønneuke av Den Evangeliske Alliansen. Her er katolikker uønsket. Oslo Indremisjons utmerkede organ Vår Kirke skriver i den anledning på lederplass 8. januar:

Styrken hos dem som står bak den andre bønneuken, Den evangeliske Alliansen, er den klare evangeliske markering. Den blir ofte borte i den økumeniske bevegelse.

Men den evangeliske forankring blir lett til en trygg forsikring som er Bibelen fremmed. Det hører med til troens vågemot å satse på at en sann Kristus-bekjennelse kan komme til uttrykk på andre måter enn den jeg holder for rett. Det er troen

DRAMMEN**GUSTAV THIELEMANN**

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

PORSGRUNN**PEDER A. NIKOLAYSEN**

Byggmester

Bergsbygda p. E. 3920
TELEFON 11 690

BJØRN H. MOLAND

Kolonial

Storgaten 157
TELEFON 51 521

OSCAR G. ANDERSEN

Begravelsesbyrå A.S.

Begravelser og Kremasjoner ordnes
VESTREGATEN 16 - TELEFON 50 582

på at Guds fantasi er større enn min.

En økumenikk som i utgangspunktet utelater den katolske kirke, utelater halvparten av dem som kaller seg kristne. En økumenikk som ikke våger seg på samarbeide mellom kirker, bare mellom kristne som enkeltpersoner, er heller ikke realistisk.

Jesus ber oss søke enheten for at verden skal kunne tro. Første oppgave må være å gjøre noe med at det arrangeres to bønneuker hakk i hæl her på det hjemlige berg.

REDAKSJONEN

treffes mandag—fredag
tlf. 20 72 26
eller 55 07 71 (9—13, 16—19)

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Brev**DELE BRØDET OG VINEN**

I St. Olav nr. 1, 1977 er det flere steder tale om at det å «dele nattverden med hverandre» ville være en «riktig begynnelse på veien til kristen enhet».

Hvorvidt det kan være en begynnelse til enhet eller hvorvidt det bør være uttrykk for en enhet som et stykke på vei har manifestert seg, måtte andre uttale seg om. Foreløpig rår vel stor *uenighet*, sågar i elementære forutsetninger (jfr. uenigheten om felles bønn i Bønneuken om kristen enhet). —

Mitt spørsmål er, hvordan man tolker dette at «Kristus virkelig er til stede i nattverden» i andre kirkesamfunn, hvor «vinen» etter nattverden blir slått ut og «oblatene» blir lagt tilbake i esken, for så å bli tatt frem igjen en annen gang. Må vi forstå dette at «Kristus virkelig er til stede» så «omtrentlig» for å være «enige» i troen på dette punktet?

Hanna Mersch,
Levanger.

TAKK

Jeg vil få takke for bladet, som under redaktør Rønnings ledelse alltid var stimulerende og ofte kontroversielt — og ønske den nye ledelse hell og lykke!

Maria de Capua Dupraz,
Fribourg, Sveits.

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRA

Ullevåstien 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24 Telegr.adr.:
33 55 25 Rustfriknut

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 83

Av
pressen

Kari Børresen foreleser i Roma.

Den norske dr. Kari Børresen ... er innbudt til at holde gæsteforelæsnings ved Gregoriana i Rom i efteråret 1977. Dr Børresen disputerte i Oslo i 1968 over emnet «Subordination et equivalence», om kvindens un-

derordning og likeværd hos Augustin og Thomas. Denne disputas er nu ved at blive kendt ude i teologiske kredse som beskæftiger sig med kvindebevægelsens problemer. Ved et internationalt møde i oktober 1976 i Bryssel om «Traditioner og kvindens stilling i kirken» var K. B. den ene af de tre indledere. (Fra Katolsk Orientering, København.)

*

På grunn av plassmangel må pavens brev til Lefebvre stå over til neste nr.

Katolsk-anglikansk...

(Forts. fra side 10)

enighet vi har nådd, håp om at også de vanskeligheter som står igjen, kan løses.» (25).

Dokumentet slutter med å fastslå at doktrinal enighet alene ikke fører til enhet. «Følgelig forelegger vi vår tekst for de respektive autoriteter, for at de skal vurdere om den uttrykker er slik enhet på troens område som ikke bare rettferdiggjør handling, men krever handling, for at våre to samfunn kan dele liv, gudstjeneste og sendelse.» (26).

Formann for den katolske kommisjon var biskop H. R. McAdoo, og blant delegatene Henry Chadwick, Oxford. Katolsk formann var biskop Alan C. Clark, og blant delegatene George Tavard, Jean M. Tillard o. p., og E. J. Yarnold, s. j.

Teksten er blitt godkjent av den anglikanske og den romersk-katolske kirke.

For sin egen del har de to formenn skrevet et forord, hvor de peker på den gjensidige berikelse som en tilnærming mellom de to kirkesamfunn ville være. På begge sider, ville det kreve at man er villig til å lære av andre, og det forutsetter ydmykhet og kjærlighet. Planen skulle møtes med tro, ikke med frykt. «Kommunion med den romerske stol skulle bringe kirkene i den anglikanske kommunion ... kraft til å virkeliggjøre sitt gamle ideal «enhet i mangfold». Romerske katolikker ville bli beriket med en egenartet tradisjon av spiritualitet og lærdom, som den romersk-katolske kirke hittil har manglet, og som har berøvet den en del av den kristne arv. Den romersk-katolske kirke har mye å lære av den anglikanske synode-tradisjon og om hvordan man bringer legfolket inn i kirkens liv. Vi er derfor overbevist om, at vår grad av enighet, som taler for større fellesskap mellom våre kirker, kan bidra til å styrke kristendommens vitnesbyrd i vårt samfunn av idag.»

FILM

Løytnant Crofts siste syv dager

Er dette en parodi? Så mange av scenene har vi sett før, så mange av replikkene er gamle gjengangere fra krigsflygerfilmer at vi undres: denne suppe kokt på en gammel spiker, er den ment som en vits, for å vise oss hvor ufordøyelig spikersuppe egentlig er? Men nettopp det at filmen følger en nøye kartlagt rute gir anledning til å trekke noen slutninger.

Vi er i Frankrike, under første verdenskrig, på en liten jagerflyplass. Forsterkninger ankommer fra England, i form av den blottende unge og meget entusiastiske løytnant Croft, som faktisk har trukket i noen tråder for å komme i avdelingen under den beundrede helten fra skolegården, den legendariske Gresham. Flyene de tjenestegjør i er de små gebrekkelige åpne biplanene vi kjenner fra Teknisk Museum, og strykprosenten er enorm: en jagerflygers gjennomsnittlige levetid er 14 dager. I løpet av syv blir Croft — rene ungen når han kommer — en grimet veteran, og på den syvende dagen finner han hvilen for all-

tid: skutt ned i kamp. Og samme dag ankommer en ny samling forsterkninger fra England, i form av en ny liten samling skolegutter. Det er bare å fortsette . . .

Persongalleriet er velkjente rekvisitter fra dusinvis av liknende filmer: den «harde» sjefen, som i virkeligheten er følsom nok og bare holder det gående på fyll, den hyggelige klovnete kollegaen som er tapper nok i luften, en litt komisk fransk liaison-offiser, noen fjerne overordnede som er de rene idioter, en tysk flyger som blir skutt ned og seremonielt opptatt i kameratkretsen, noen sminkede sigarettrøkende jenter på en bar, som ikke er uvillige til litt elskov med unge offiserer. Så typiske — kanskje mer typiske for krigsfilmer enn for virkeligheten. Og det samme gjelder replikkene, som kuttet ut av et guttemagasin.

Og så refleksjonene omkring emnet: Vi reagerer hardt på det å sende de rene guttunger til værs i elendige fly, og uten fallskjermer («Fallskjermer skader kampviljen», som en fet general pompøst sier) — men vi husker med hvilken selvfølgelighet enda yngre norske gutter og jenter deltok i illegalt arbeid under krigen. Festingen sammen med den tyske flygeren virker helt naturlig, og svarer vel til en virkelighet som forekom under krigen — men vi spør oss selv hvorfor i all verden mennesker forsøker å drepe hverandre det ene øyeblikket og skåler sammen det neste?

Hvorfor da slåss i det hele tatt, når de ikke engang hater hverandre? Vi følger tanken til en logisk slutt og spør om ikke den offiseren hadde rett som ville stikke av fra hele slåssingen, og om det ikke var en dumhet av ham å samle sitt resterende mot og gå opp en gang til — opp til møtet med døden? Og følger vi det samme tankesporet bakover i historien må vi spørre om ikke krigenes utfall egentlig har vært likegyldig — på lang sikt? Og hva med vår egen — hvordan vil en fremtidig generasjon se på alle de voldsomme følelser som behersket oss i okkupasjonsårene? Det er allerede laget filmer og skrevet bøker som har satt pinlige spørsmålstegn ved bakgrunnen for vår tapperhet, vår indignasjon, vår patriotisme.

Pinlige, men nødvendige. Så lenge vi innretter verden slik at forsvar er nødvendig får vi finne oss i at fremtidige generasjoner anser oss som idioter og blinde, og det er svak trøst å hente i vissheten om at også de for landets fred og frihet vil slå leir, som det heter i Ja, vi elsker. Men kanskje vår holdning til alt dette ville være mindre svinsk om vi anla et nytt syn på militær-tjeneste: den er noe vi dessverre, og med stor skam, må utføre fordi vi og verden ikke er bedre, og derfor skal våre soldater og offiserer gå med svart armbind og senket blikk. En bøddel har aldri fått tilhøre det gode selskap.

Per Bang

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 ½ år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480